

Ti Entero nga Lubong Nga Kasasaad ti Panag-komersyo ti Biotek/GMO nga mul-mula: 2014

Naisurat ni: Clive James, nangitakder ken Emeritus Chair, ISAAA

Naisagut ken "Nobel Peace Laureate, Norman Borlaugh, ummuna nga nangitakder ti ISAAA, para iti sangagasut nga tawen ti nakaiyanakan na, 25 Marso 2014

SangapulngakangatuanngakapudnuannganinBiotek/GMngaMul-mulaidi2014

Ti Kapudnuan #1. 2014 iti maika 19th nga tawen ti narang-ay nga panag lako/komersyo ti biotek nga mul-mula. Ag rugi idi umuna nga nai mula idi 1996, haan nga maawat ti panag gadu ti ti ektarya nga sobra pay iti 1.8 bilyon nga ektarya (addu pay ngem 4 billion acres ditoy kaun unnaan na nga napasapit) ket narangay nga nai mula ~80% nga dak-dakkel ngem iti suma ti daga ti China wenna Estados Unidos. Iti nai-mulaan ni biotek nga mul-mula iti 28 nga lugar ditoy lubong idi 2014 ken ummadu pay ti bilang ti ektarya iti 100 nga beses agrugi 1.7 milyon idi 1996 nga 181.5 milyon detoy 2014 - ngimmato ti 6.3 milyon ektarya kumpera ti 5.0 milyon ektarya idi 2013., nga addaan iti makatawen nga pag-ngato nga 3 - 4 %. Iti 100 nga beses ngapag-ngato, mabalin nga maibaga nga iti biotek nga mul-mula iti pinka-napartak nga teknolohiya iti detoy nga panawen - maigapu iti maiyawat na nga benepisyoy. Iti bilang ti biotek nga lug-lugar ket uppat nga beses nga ad-adu, agrugi 6 idi 1996 aginggana iti 28 idi 2014, nanayunan pay ti maysa pay idi 2013.

Ti Kapudnuan #2. Ti Bilang iti manalon ti biotek nga mul-mula idi 2014. Idi 2014, 18 milyon nga manalon, ket addaan ti 90% nga babassit ken narigat, iti nagmula iti kangatuan nga 181 milyon nga ektarya ti biotek nga mul-mula idiy 28 nga lug-lugar ditoy lubong. Dagiti manalon ti maestro ti panagikkat ti rigat ken pang-papintas ti apit (makita nga awan ti sarding da nga pagmula ditoy 1.5 bilyon ektarya ti pagmulaan, panagsalba ti kaka-uyan ken panag-sasabali ti klase detoy). Isunga 7.1 milyon nga babassit nga man-nalon ti China ken 7.7 milyon iti India ket pinili nga agmula ti 15 milyon ektarya ti Bt nga kapas idi 2014 maigapu ta mayat nga benepisyoy nga maiyawat detoy. Kasla met idi 2014, 415,000 babassit nga manalon ditoy Pilipinas iti naikkan ti benepisyoy iti Bt nga mais.

Ti Kapudnuan #3. Ti napigsa nga politiko ti nasurot idiy Bangladesh tapnu maimula ti kaun-unnaan na iti Bt nga Tarong. Makita nga iti Bangladesh ket maysa nga bassit ken narigat nga lugar nga addan 150 milyon nga tao, aprobaran detoy gulay nga Bt nga tarong idi 30 Oktubre 2013, ken naisurat ti kaun-unaan na - mabiit pay ngem 100 nga aldaw malpas nga ma-aprubaan - dagii babassi nga manalon ket nagmula ti Bt nga tarong idi 22 ti Enero 2014. Detoy nga nasarek ken haan kuma nga naaramid nu haan nga napigsa iti Gobyerno da nga suporta ken pigsa ti nakem ti politico aglal-lalo ti aggapu ti Ministro ti Agrikultura nga ni Matia Chowdury - detoy nga na-aramid ket para kadagiti babassit ken naririgat nga lugar ditoy lubong. Agrug-rugi iti Bangladesh na ag mulan iti biotek nga kapas ken bagas.

Ti Kapudnuan #4. Dagiti baro nga biotek nga mul-mula, nga kaanu laeng na-aprubaan tapno maimula, ket dagiti makan - patatas idiy Estados Unidos ken detoy gulay nga Tarong idiy Bangladesh. Idi 2014 inapruabaan ti Estados Unidos iti dua nga baru nga biotek nga mula iti Innate™ nga patatas. para makan nga nababa iti "acrylamide" na ken detoy ket maka iyawa iti cancer ken maiwasan iti panaka sugat iti patatas tapno haan nga masayang ken iti nababa iti lignin na nga alfalfa naaramd idi KK179 (HarvExtra™) nga mabiit nga tunawen nu makan ken nangato iti apit na (alfalfa iti numero uno nga pakan kadagiti ayup ditoy lubong). Inapruabaan iti Indonesia iti mula nga asukar nga addaan pigsa na itti namaga nga pagmulaan. Inapruabaan met iti Brazil itti Cultivance™, maysa nga HT, maimula kadagiti balayan nga adda pigsa na iti sakit nga virus iti buk-bukel nga legumbre ken mabalinen nga maimula ditoy 2016. Inapruabaan metten ti Vietnam iti biotek nga mais da (HT ken RR) iti kaun-unaan na idi 2014 mainayon pay iti dati nga biotek nga mul-mula nga dakkel iti naiyawat nga benepisyoy kadagiti agusar ken gumatang (puraw nga mais idiy South Africa, ken sugar beet ken nasam-it nga mais idiy Estados Unidos ken Canada, ken mais ken papaya ken kalabasa idiy EU). Kadua ti dagiti baru nga biotek nga mula iti reyna iti gul-gulay, (Tarong) idiy Bangladesh ken patatas idiy US - patatas iti maika-uppat nga importante nga makan ditoy lubong ken makaiyawat ti pannaka seguridad ti makan ti lug-lugar kasla China (6 milyon nga ektarya ti patatas), India (2 milyon) ken EU (European Union) (~2 milyon).

Ti Kapudnuan #5. Lima nga pinaka-nangato nga Lugar ditoy Lubong nga agtalon ti biotek nga mula. Iti US paylaeng iti umun-una lugar nga addaan 73.1 milyon ektarya (40% ditoy lubong) nga addaan mas pay ti 90% nga panagusar iti umun-una nga mula nga mais (93% nga panagusar), utaw (94%) ken kapas (96%). Ngem Brazil iti numero uno iti pag-dakkel iti ektarya detoy nalpas nga lima nga tawen, iti US iti umun-una idi 2014, nga addaan 3 milyon ektarya, kumpera iti 1.9 milyon ektarya iti Brazil. Nakita nga iti Brazil ket nag mula iti HT/IR nga utaw nga naitallek nga 5.2 milyon ektarya idi maika-dua nga tawen agrugi idi mai-takder da. Iti Argentina iti adda pay laeng iti maikatlo nga pwesto, nga bim-maba iti 24.3 milyon nga ektarya aggapu 24.4 milyon idi 2013. India iti pang-upat, nga addaan iti 11.6 milyon ektarya iti Bt nga kapas (11.0 idi 2013) ken 95% nga panagusar ti kastoy nga mula. Canada iti pang lima nga addaan 11.6 milyon ektarya met, nga addaan adadu nga canola ken nangato nga 95% nga panagusar. Idi 2014, kada maysa idiy lima nga lugar ket nagmula iti nasurok 10 milyon ektarya nga mangiyawat ti dakkel ken napigsa nga pang-sustena iti paggadu ditoy mapan pay nga tawen.

Ti Kapudnuan #6. Iti ummuna nga biotek nga mais nga addaan pigsa na nga agbiag iti na maga nga pagmulaan idiy US

Sangapulo nga kangatuan nga kapudnuan ngannganin Biotek/GM nga Mul-mula idi 2014

idi 2013 ket ummado iti lima nga beses idi 2014. Biotek DroughtGard™ nga mais, ummuna nga naimula idiy US idi 2013., ket umadu iti lima nga beses agrug 50,000 ektarya idi 2013 agingana 275,000 ektarya idi 2014, paka-kitaan ti ayat ti mannalon ditoy nga mula - isu met laeng nga napasamak iti naiyawat ti publiko -pribado nga pagka-kadwaan. Detoy mayat ti pana-gusar na iti danum nga mais para ti Africa (WEMA - Water Efficient Maize for Africa) ket layun na nga maiyawat iti biotek nga mais nga adda pigsa na nga mabyag iti namaga nga lug-lugar idiy Africa idi 2017.

Ti Kapudnuan #7. Kasasaad iti biotek nga mula-mula idiy Africa. Detoy nga kontinente ket awn sarding na nga-agrang-ay, detoy South Africa, nga nabab-baba ta 2.7 milyon ektarya maigapu iti namaga nga talon. Sudan ti ummado ti biotek nga kapas da iti 50%, ken detoy namaga nga talon ket adadu ngem 0.5 milyon nga ektarya idiy Burkina Faso. Nanayunan pay ti pito nag lugar (Cameroon, Egypt, Ghana, Kenya, Malawi, Nigeria ken Uganda) iti nagmula iti pang agrig-rigat nga mul-mula, ti umuna nga maaramid sakbay nga ma-aprubaan da. Importante nga detoy proyekto ti WEMA ket masapol nga maka=iyawt iti umuna nga "stack" biotek nga napigsa iti namaga nga talon (DT - drought tolerant) nga mais nga napigsa met iti insekto nga peste (Bt) idiy South Africa intu nu 2017. Iti kaawanan na iti sayantipiko nga pagadal ken kaawan iti pateg/panawen nga epectibo nga regularidad wenu sistema iti umuna nga rason tapnu haan nga ma-usar detoy. Iti narabbeng, nainget ngem haan nnga pakapag-rigat nga regulasyon ti masapol, tapno maiyawat iti nasiyaat para kadagiti agrig-rigat nga mannalon ken naririgat nga lugar ditoy lubong.

Ti Kapudnuan #8. Ti kasasaad ti biotek nga mul-mula idiy EU. Dagiti lugar idiy EU ket haan nga nagsardeng nga agmula iti 143,016 ektarya nga bim maba ti 35% agrugi idi 2013. Spain ti nangirugi nga adaan 131,538 ektarya nga Bt mais, ngem bimaba ti 3% idi 2013, ngem addaan nakasurat nga 31.6% nga pana gusar detoy. Iti suma na, maibaga nga adda met bassit nga pag-adu idiy tallu nga lugar idiy EU ngem adda bassit nga pag baba idiy dua nga lugar maigapu ta bumassit ti na mulaan ken maigapu ti burukrasya.

Ti Kapudnuan #9. Dagiti benepisyo nga maiyawat ti biotek nga mul-mula. Iti baro nga panag-analisa ti 2014 ditoy lubong, ket maibaga iti magnifico ken adu nga benepisyo ditoy nakalpas nga 20 nga tawen. Iti panag -analisa dito lubong iti 147 nga pag-adalditoy 20 nga tawen, maibagan nga iti GM nga teknolohiya ket mabalin nga naibaba na ti pagusar ti kemiko nga pestisidyo iti 37%, panag-ngato ti apit nga 22% ken panagngato ti kinita da nga 68%. Dagity nga nga napa-ammuanan ti maka pakita dagiti ummuna nga nga resulta ti sabali nga makawen nga pagadal ditoy lubong. Iti pinaka-baru nga naiyawat nga datos agrugi 1996 agingana 2013, naipakita nga dagiti biotek nga mul-mula ket adda kontribusyon na iti seguridad ti kanen, iti kanayun nga ka addaan na, ken detoy raw-raw/wenu panagsabali ti panawen ti panag-ngatu ti pagmula nga addaan US \$ 133bilyon, nangiyawat ti nasiyaat nga raw-raw maigapu na nakasulbar iti ~500 milyon kilo ti lason ti pestisidyo agrugi idi 1996 agin gana 2012; idi 2013 laeng naibaba iti CO2 nga naiparuar iti raw-raw ta 28 bilyon kilo nga pareho nu ikkaten iti 12.4 milyon nga kotse dita dalan para iti maysa nga tawen; naka-aywanan ti agdudma nga biag maigapu ta panaka isalakan iti 132 milyon ektarya ti daga agrugi idi 1996 agingana 2013 ken naka tulong nga maikatan ti panag rigrigat ti >16.5 milyon nga babassit nga mannalon ken dagiti pamilya da nga adda kaadduan na nga >65 milyon nga tao, nga agrig-rigat ditoy lubong. Biotek nga mul-mula ket masapul nga mabalen nga ikaddua ti mayat nga panagtalon kasla iti panag-sasabali ti imula ken pannaka turong ti panag-resistensya ti peste, ket masapul nga maaramid kasla met laeng kadagity haan nga biotek nga mul-mula.

Ti Kapudnuan #10. Ti mabalin nga masapul ti kasangwanan. Ti naannad ken naimbag nga makatawen nga gunguna ti mabalen nga mauray maigapu ti nangatun nga pana-gusar (90% agingana 100%) ti kangrunaan nga nga biotek nga mula, mangibati ti bassit nga espasyo para ti panagdakkel ti natangkenan na panaglakuan ti dagiti naririgat ken industrialisado nga nga lugar. Napunniun iti baro nga produkto ti biotek nga mula nga mabalen (ngem masapol nga aprubaan pay iti regulasyon sakbay nga maimula ken mairuar ti sabali nga ili) nga adda kuman ti sumaruno nga lima nga tawen ken addu pay - iti listaan ti adadu ngem 70 nga mabalin nga produkto ti nakasurat ditoy "Brief". Addaan detoy ti dakkel na listaan ti baru nga mul-mula ken iti kapintasan da, ken dagiti produkto nga adu ti kapintasan na nga resistensya ti kadagiti insekto ken sakit ken pigsa na ti pang bomba ti ruot o herbisidyo. Ti Golden rice ket nagprogreso ta naimulan ken iti patatas nga ada pigsa na iti "late blight" ket naimula met idiy Bangladesh, Indonesia ken India. Idiy US , dumawat iti Simplot nga ma aprubaan iti napapigsan nga Innate™ nga patatas nga adda pigsa na ti "late blight" ken nababa ti asukar (reducing sugar); mayat para kadagiti naririgat nga mula, aglal lalo ti Africa, kasla iti nanayunan ti bitamina nga saba, adda pigsa na ti insekto nga bukel nga legumbre,, maat nga pagkakadwa ti publiko ken pribado (PPP - public-private partnerships) iti mayat nga panag-progrso ken panaka-ipan ti na-aprubaan nga produkto – uppat nga PPP nga kaso ti naadal, nga nangipakita iti dakkel nga panag duduma ti agsasabali nga mul-mula ken iti klase da idiy tallu nga kontinente iti South ket naadal ditoy nga full Brief.

Ti ISAAA ket maysa nga organisasyon nga haan nga aggunguna, nga mangimatongan ti publiko ken pribado nga grupo. Amin nga ektarya nga namulaan ti biotek nga mul-mula nga naisurat na warnakan ti ISAAA ket naminsan laeng nga naabilang uray nu mano pay ti naikabil nga kababalin detoy mula. Ti ramit-ramit nga paka-ammuan ket maiyawat ti ISAAA. Detoy ababa nga kasuratan 49 "Ti Entero nga Lubong Nga Kasasaad ti Panag-komersyo ti Biotek/GMO nga mul-mula: 2014", naisurat ni Clive James. Para iti dadduma pay nga paka-ammo, bisitaen ti: <http://www.isaaa.org> or contact ISAAA SEAsiaCenter at +63 49 536 7216, or email to info@isaaa.org.